

Årsplan for 7. klasse

Skoleåret 2023-2024

Klasselærer:
Susanne Moss

Innledning

Vi har ambisiøse mål for hver enkelt elev. Vi er opptatt av at elevene i 7. klasse får rikelige og varierte muligheter til å utvikle seg både faglig, emosjonelt og sosialt. Dette gjør vi ved å hele tiden være oppmerksom på hvilket innhold og metoder som passer best for akkurat denne alderen.

Elevene blir 12 og 13 år i løpet av dette skoleåret, og i denne alderen er vi som i fjor opptatt av å gi elevene kunnskaper og erfaringer som gjør dem i stand til å bedre kunne forstå sammenhenger mellom det kjente og det ukjente. I 7. klasse har spesielt naturfagene fått større plass, og i fag som fysikk må de tilstrebe en objektivitet som for mange oppleves nytt. I prosessen med å for eksempel beskrive, forklare og konkludere fenomener i fysikk, ligger det en ny utfordring i å objektivisere egne tanker, og skille mellom fakta og følelser.

Akkurat dette skoleåret får elevene også høre historier som i større grad handler om å tilnærme seg fenomener på en mer dynamisk og kompleks måte. De svarene som før kanskje var en selvfølge, blir nå problematisert i slutten av mellomtrinnet.

I matematikkundervisningen innføres for eksempel algebra, og bruken av bokstaver som representanter for de konkrete tallverdiene gir en øvelse i abstraksjon. Evnen til å tenke abstrakt kan hjelpe elevene på vei mot større åpenhet, noe vi opplever som et viktig skritt i elevenes frigjøring.

Det kan også nevnes at elevene fortsatt har kor en time hver uke sammen med resten av mellomtrinnet (5.-7. klasse). En ordning som er faglig og sosialt fremmede for trinnet. Vi er også opptatt av at elevene skal få kunnskap og erfaring med å stå på en scene sammen med sine medelever, og har satt av tre uker til teater.

Årets klassesetur går til Soleggen i Jotunheimen. Det er en tradisjonell leirskole som Steinerskolen i Trondheim har benyttet i mange år. På Soleggen møter elevene leirskoleledere og elever fra andre skoler. Samhold, spenning og tur er stikkord for oppholdet.

Innhold

Norsk	4
Matematikk	6
Naturfag (biologi)	8
Naturfag (fysikk)	9
Naturfag (geologi)	11
Geografi	12
Historie	13
Religion og livssyn	15
Samfunnskunnskap	16
Engelsk.....	17
Tysk.....	19
Kunst og håndverk.....	21
Musikk	22
Eurytmi	23
Kroppsøving.....	24
Mat og helse	26
IKT	27

Norsk

Faglærer

Susanne Moss

Uketimer/periodeuger

2 uketimer / 10 periodeuger

Faglig innhold

Fortellerstoff - lesestoff

- Større skjønnlitterære fortellinger
- Fortellinger fra norsk og europeisk middelalder
- Samtale, bearbeidelse, dramatisering

Muntlig språk

- Samtale og fordypning av faglig innhold
- Drøfte aktuelle spørsmål
- Fortellende dikt, ballader
- Dikt på svensk og dansk
- Latin; ordspråk, dikt og sang
- Dramaøvelser
- Muntlige presentasjoner av fagstoff og oppgaver
- Fortelle fra og om bøker

Skriftlig språk

- Høytlesing, øve flyt og formidling
- Skjønnlitterære tekster i ulike sjangrer
- Dele leseerfaringer
- Samtale om fakta og fiksjon i tekster
- Litteratur knyttet til norskfaglige temaer
- Lesemåter for fagstoff, bruk av oppslagsverk og ordbøker
- Kildesøk, kildebruk, kildekritikk
- Skrive ulike typer fagtekster
- Skrive tekster med utgangspunkt i arbeid med språk og litteratur
- Presentere ferdige og uferdige tekster for medelever; gi og ta imot respons
- Skrive med mottaker
- Pleie en personlig håndskrift
- Øve skrivning på tastatur, ferdigheter i touch-metoden

Språkkunnskap

- Setningsanalyse; subjekt, verbal, objekter og adverbialer
- Videre øvelser med ordklassene
- Videre øvelser med rettskrivning og tegnsetting
- Språkstil, språklige virkemidler
- Språklig bevissthet: synonymy, fremmedord, ordtak og faste uttrykk, ords historie
- Morfologi: sammensatte ord, prefikser og suffikser, endinger

Arbeidsmåter

Gjennom muntlig og skriftlig bearbeidelse av fagstoff, vil norskfaget naturlig integreres i alle andre fag. Alle kompetansemål i faget øves kontinuerlig gjennom hele mellomtrinnet.

Fortellerstoff

- Gjennom året vil fortellerstoffet i størst grad formidles muntlig av læreren. Unntaksvis vil læreren kunne benytte høytlesning fra fortellinger eller fagtekster, film og video, lydbøker m.m. Fortellerstoffets temaer tar utgangspunkt i trinnets sentrale innhold gjennom årets løp.
- Fortellerstoffet bearbeides både skriftlig og kunstnerisk i silkebøker, samt muntlig i samtaler.

Muntlig språk

- Alle kompetansemål knyttet til det muntlige øves i alle fag.
- I perioder jobbes det med dikt/verseformer knyttet til periodene.
- Hovedfag preges av muntlig opphenting av gårdsdagens stoff, og samtale/diskusjon rundt temaet.
- Dikt og sanger øves utenat.
- Teaterperiode etter høstferien.
- Elevene skal i løpet av året ha muntlige fremlegg knyttet til fagstoff og bøker de har lest.
- Klassemøtene brukes til å øve på debattregler og god samtalekultur.
- Elevrådsarbeid.

Skriftlig språk

- Det vil i løpet av skoleåret bli gitt god tid til egne lesestunder, hvor elevene leser selvvalgt bok. I perioder vil det settes av tid til lesestund hver dag, på starten av hovedfag.
- Høytlesing og stillelesing praktiseres i fagtimer.
- Klassen vil gjennom året skrive egne tekster knyttet til fortellerstoffet i de ulike periodene.
- Håndskriften pleies gjennom kontinuerlig øvelse, samt noen korte, intense skriveperioder med fokus på skjønnskrift.
- Kildekritikk øves i sammenheng med egen oppgaveskriving. Tema for oppgaven knyttes til hovedfagsperioder eller selvvalgt bok (bokanmeldelse)

Språkkunnskap

- Øve på bearbeidelse av tekst; fra notater til kladd, til endelig tekst.
- Vi ser på ulike skrifttyper i ulike historiske tider (gamle Roma, middelalderen)
- Lese ulike typer tekster og øve sjangerbevissthet.
- Det vil i løpet av året leses enke tekster/dikt på sidemålet.
- Øving av metaspråklig forståelse: ordklasser og setningsanalyse

Kompetansemål

Kompetansemålene i norsk for 7. klasse dekker hele mellomtrinnet. I 5. og 6. klasse har vi arbeidet mot disse kompetansemålene slik at de skal kunne nås mot slutten av 7.klasse.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- samarbeide med andre om dikt og dramatisering
- referere, samtale om og presentere fagstoff, muntlig og skriftlig
- lese ukjent tekst høyt, med flyt og forståelse
- gjengi innholdet i enkle litterære tekster på svensk og dansk
- beskrive innhold og språklige trekk i skjønnlitterære tekster på bokmål og nynorsk

- skrive med funksjonell håndskrift og på tastatur
- øve kildesøk, kildebruk og grunnleggende kildekritikk i arbeid med egne oppgaver
- gi og få tilbakemelding på tekst
- beskrive trekk ved sentrale skjønnlitterære og faglitterære sjangrer
- strukturere fortellende tekst og saktekst med sammenheng og god syntaks
- arbeide kreativt i utviklingen av tekster i ulike sjangrer og med ulike mottakere
- mestre sentrale rettskrivings- og tegnsettingsregler
- undersøke og beskrive ordklassene og morfologien i norsk, mestre grunnleggende syntaks og gjenkjenne sentrale setningstyper

Vurdering

Undervisvurdering fungerer som en integrert del av læringsprosessen og arbeidsstunden. Elevene får kontinuerlig muntlige tilbakemelding i de ulike arbeidsprosessene. Skriftlig og/eller muntlig tilbakemelding på innlevert arbeider. I tillegg vil elevene få undervisvurderinger gjennom elev- og foreldresamtaler.

Matematikk

Faglærer

Fredrik Bye

Uketimer/periodeuker

2 uketimer / 9 periodeuker

Faglig innhold

Tall og tallforståelse

- Prosentregning
- Renteregning
- Flateinnhold og volum
- Praktisk regning
- Regnskap, budsjett, handel, avslag/påslag i prosent
- Målestokk i forbindelse med kart
- Tabeller og diagram
- Temperatur; pluss- og minusgrader
- Statistikk og sannsynlighet

Algebra

- Fra kjente regneregler (algoritmer) til algebraiske uttrykk; renteformelen
- Enkel bokstavregning, addisjon og subtraksjon
- Praktisk utregning av π

Geometri

- Grunnkonstruksjoner med passer: vinkelkonstruksjoner, sirkel, forskjellige trekkanter, firkanter og mangekanter
- Den pytagoreiske læresetning – visuelt bearbeidet
- Estetikken i geometriformer

I tillegg vil det trekkes frem enkelte elementer fra matematikkens historie og opphav slik at elevene kan oppleve hvor matematikken kommer fra. Dette vil inngå både i tall og tallforståelse, ved gamle tallsystemer og deres oppbygging, og i geometrien.

Arbeidsmåter

Undervisningen vil være tydelig ledet av en lærer. Det vil samtidig legges stor vekt på aktiviteter som fremmer elevenes egne oppdagelser innenfor matematikkfaget.

I 7.klasse bygger man videre på 5. og 6.klasses tallbegrep om brøk og desimaltall, når prosent introduseres. Vi bruker flere måter å tilnærme oss prosentregning fra visuelle bilder og mer abstrakte regneformler. Gjennom spill, lek, regning og konkretisering vil vi arbeide sammen mot en felles forståelse av prosentbegrepet.

Formtegnning beveger seg fra det frie til det strenge når vi tar fatt på konstruksjon som tema over jul. Elevene utfordres på nøyaktighet for å kunne lage de eksakte vinkler og figurer som kreves.

Vi vil også sette fokus på matematikk og matematikere fra vår kulturhistorie slik at elevene får kjennskap til matematikkens plass og betydning. I 7.klasse vil dette for eksempel dreie seg om romertallene, Pythagoras, Euklidsk geometri o.l.

Elevene har hjemmearbeid i matematikk hver uke for å repetere og vedlikeholde viktige tema og andre matematiske begrep.

Kompetansemål

Kompetansemålene i matematikk for 7. klasse dekker hele mellomtrinnet. I 5. og 6. klasse har vi arbeidet mot disse kompetansemålene slik at de skal kunne nås mot slutten av 7.klasse.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- forklare sammenhengen mellom brøk, desimaltall og prosent og beherske omregning dem imellom
- bruke regnereglene (algoritmene) for de fire regningsartene i problemløsningsstrategier og løse oppstilte regnestykker i de fire regningsartene med hele tall, brøk og desimalbrøk
- gjøre greie for plassverdi på tallinjen og anvende brøk og negative tall i konkrete, praktiske situasjoner
- identifisere og beskrive partall, oddetall, primtall, kvadrattall, fattige og rike tall
- omgjøre tekstoppgaver til regnestykker og forklare løsninger i et matematisk språk
- bruke hoderegning, overslag og avrunding i praktisk regning
- bruke mål for lengde, areal, vekt, volum og tid i praktisk regning
- formulere og gjennomføre enkle regnskapsoppgaver

- gjøre rede for grafiske representasjoner av størrelser og mengder og samle data i tabeller, regne ut gjennomsnitt og bruke enkel statistikk
- tegne og lese kart
- prøve ut kjente regneregler (algoritmer) som algebraiske uttrykk og løse oppgaver med grunnleggende bokstavregning
- bruke frihåndsgeometri som uttrykk for geometriske figurer og formforvandlinger, symmetri- og speilingsformer
- utføre nøyaktige, komplekse geometriformer med passer og linjal og synliggjøre geometriske mønstre ved bruk av farger
- utføre grunnkonstruksjoner og geometriske formforvandlinger og bruke et matematisk språk for å identifisere ulike geometriske former
- gjøre rede for beviset for vinkelsummen i en trekant
- beskrive den pytagoreiske læresetning og π gjennom konkret, visuell utprøving

Vurdering

Underveisvurdering er en integrert del av en læringsfremmende opplæring, der elevene skal gis anledning til å vise og utvikle kompetanse på flere og varierte måter. Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene vurderes underveis i de ulike temaene. For eksempel ved hjemmelekser, enkle temaprøver og ved periodeoppsummeringer. Elevene får ukentlig hjemmearbeid i matematikk som dreier seg om matematiske tema vi aktivt arbeider med på skolen, og tema som må holdes i ved like eller gjenoppfriskes.

Naturfag (biologi)

Faglærer

Susanne Moss

Uketimer/periodeuker

4 periodeuker

Faglig innhold

Botanikk

- Trær
- Nytteplanter
- Biologisk mangfold
- Vegetasjon i jordens klimasoner (se også planen for geografi)

Zoologi

- Insektordener, sosiale insekter
- Feltbiologiske øvelser: insekter
- Dyrs vandring, fugletrekk
- Dyreliv i jordens klimasoner (se også planen for geografi)

Arbeidsmåter

- Fortellerstoffet vil i størst grad formidles muntlig av læreren. Unntaksvis vil læreren kunne benytte høytlesning fra fagtekster, vise film og video m.m.
- Elevene leser fagtekster.
- Fortellerstoffet bearbeides både skriftlig og kunstnerisk i silkebøker, samt muntlig i samtaler.
- Deler av undervisningen vil ta utgangspunkt i observasjon og feltbiologiske øvelser.
- Fokus på iakttagelse og undersøkelse; forskende tilnærming i undervisningen
- Dikt/sang/bevegelse
- Tegne/maleøvelser
- Filosofisk samtale
- Diskutere likheter og ulikheter mellom menneske og dyr/plante/mineral
- Skrive særoppgave

Kompetansemål

Kompetansemålene i naturfag for 7. klasse dekker hele mellomtrinnet. I 5. og 6. klasse har vi arbeidet mot disse kompetansemålene slik at de skal kunne nås mot slutten av 7.klasse.

Mål for opplæringen er at elevene skal kunne:

- iakttå og føre logg over værphenomener og/eller himmelfenomener
- identifisere og sammenligne ulike dyr, planter og mineraler utfra karakteristiske trekk og gi eksempler på hovedgrupper av organismer
- bruke faglitteratur for å gjøre seg kjent med og presentere dyr, planter og mineraler, muntlig og/eller skriftlig
- utvide kunnskapen om dyr, planter og mineraler gjennom kunstfaglig arbeid
- utforske og beskrive hvordan ulike dyr og planter vekselvirker med sine miljøer
- ta oppmerksomt del i feltbiologiske øvelser, beskrive og klassifisere funn
- utforske et naturområde i nærmiljøet, dokumentere det biologiske mangfoldet og drøfte bærekraftig bruk av området
- forberede, gjennomføre og dokumentere forsøk innen akustikk og optikk
- iakttå og beskrive, stille spørsmål, prøve ut hypoteser og formulere lovmessigheter som viser seg i akustikk og optikk

Vurdering

Underveivurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i naturfag gjennom utforskning og praktisk arbeid, samt refleksjon og vurdering av egne funn og resultater. Underveivurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse.

Naturfag (fysikk)

Faglærer

Fredrik Bye

Uketimer/periodeuker

3 periodeuker

Faglig innhold

Optikk

- Lys, mørke og farge; fargesirkelen
- Fargedannelse i uklare medier og brytning
- Skyggedannelse
- Fysiologiske motbilder
- Enkle forsøk med speil og linser

Akustikk

- Ulike lydqualiteter
- Forutsetninger for tonedannelse
- Stemmebåndets funksjon
- Prinsippene for ulike typer musikkinstrumenter
- Sammenhenger mellom tone-intervaller og strengers/ luftspylers lengde

Arbeidsmåter

I 7. klasse innføres fysikk som et skolefag. I fysikkfaget blir enkeltfenomener i naturen isolert, slik at de kan observeres, beskrives og lede frem til slutninger / lovmessigheter. Utgangspunktet for fysikk i 7. klasse er iakttakbare fenomener som kan utforskes av elevene selv. Det vil derfor bli flere små forsøk som sammen danner grunnlag for å lære å tenke som en fysiker, oppfordre til undring og konklusjon.

Bearbeidelsen av fagstoffet skjer muntlig gjennom klassesamtaler og i gruppesamtaler. I tillegg skal elevene lage hovedfagsbøker, som vi bruker til å bearbeide stoffet med gjennom tekst og tegninger. Gjennom arbeidet opparbeider vi en systematisk og eksakt iakttakelsesevne, og et fagtilpasset språk.

Kompetansemål

Kompetansemålene i naturfag er gitt etter 7. klasse. Det betyr at vi arbeider gjennom hele mellomtrinnet for å nå disse målene ved slutten av 7. klasse. I Fysikkperioden i 7. klasse vil vi i hovedsak fokusere på de uthevede kompetansemålene.

Mål for opplæringen er at elevene skal kunne:

- iaktta og føre logg over værphenomener og/ eller himmelfenomener
- identifisere og sammenligne ulike dyr, planter og mineraler utfra karakteristiske trekk og gi eksempler på hovedgrupper av organismer
- bruke faglitteratur for å gjøre seg kjent med og presentere dyr, planter og mineraler, muntlig og/ eller skriftlig
- utvide kunnskapen om dyr, planter og mineraler gjennom kunstfaglig arbeid
- utforske og beskrive hvordan ulike dyr, planter vekselvirker med sine miljøer
- ta oppmerksomt del i feltbiologiske øvelser, beskrive og klassifisere funn

- utforske naturområde i nærmiljøet, dokumentere det biologiske mangfoldet og drøfte bærekraftig bruk av området
- **forberede, gjennomføre og dokumentere forsøk innen akustikk og optikk**
- **iakttatte og beskrive, stille spørsmål, prøve ut hypoteser og formulere lovmessigheter som viser seg i akustikk og optikk**

Vurdering

Gjennom muntlig diskusjon vil det komme fram hva elevene har forstått, og hva som må forklares bedre. Elevene har periodebøker hvor det arbeides individuelt med tekst og tegning fra observasjonene. Det vil være en løpende undervisningsvurdering av periodebøkene.

Naturfag (geologi)

Faglærer

Bao Quoc Le

Uketimer/periodeuger

2 periodeuger + 1 uke tur til Soleggen

Faglig innhold

Mineralogi og bergartslære

- Jordens oppbygning
- Platetektonikk og plategrenser
- Grunnleggende om landskapsforming
- Lokal og regional geologi og topografi
- Leire, sand, skifer, gneis, granitt m.m. slik det finnes lokalt -
- De vanligste mineralers beskaffenhet og egenskaper; feltspat, glimmer, kvarts m.m. - Halvedelstener, edelstener -
- Grunnleggende prinsipper for mineralbestemmelse; hardhet, tetthet, spaltbarhet - Magmatiske, metamorfe og sedimentære bergarter, deres opprinnelse og fordeling i jordskorpen -

Arbeidsmåter

- Fortellerstoffet vil i størst grad formidles muntlig av læreren. Unntaksvis vil læreren kunne benytte høytlesning fra fagtekster, vise video m.m.
- Fortellerstoffet bearbeides både skriftlig og kunstnerisk i silkebøker, samt muntlig i samtaler.
- Deler av undervisningen vil ta utgangspunkt i observasjon og praktiske øvelser.
- Fokus på iakttagelse og undersøkelse; forskende tilnærming i undervisningen
- Dikt/sang/bevegelse
- Tegne/maleøvelser
- Filosofisk samtale

- Ekskursjon til Jotunheimen med overnatting på Soleggen fjellstue. Med utgangspunkt fra Soleggen reiser vi daglig på tur for å se hvordan breene har formet landskapet.

Kompetansemål

Kompetansemålene for mellomtrinnet er gitt etter 7. klasse. Gjennom hele 5. og 6. klasse har vi arbeidet mot disse målene i naturfag, slik at det er mulig å nå alle ved avslutningen i 7. klasse.

Mål for opplæringen er at elevene skal kunne:

- iakttå og føre logg over værphenomener og/eller himmelfenomener
- identifisere og sammenligne ulike dyr, planter og mineraler utfra karakteristiske trekk og gi eksempler på hovedgrupper av organismer
- bruke faglitteratur for å gjøre seg kjent med og presentere dyr, planter og mineraler, muntlig og/eller skriftlig
- utvide kunnskapen om dyr, planter og mineraler gjennom kunstfaglig arbeid ☐ utforske og beskrive hvordan ulike dyr og planter vekselvirker med sine miljøer
- ta oppmerksomt del i feltbiologiske øvelser, beskrive og klassifisere funn
- utforske et naturområde i nærmiljøet, dokumentere det biologiske mangfoldet og drøfte bærekraftig bruk av området
- forberede, gjennomføre og dokumentere forsøk innen akustikk og optikk
- iakttå og beskrive, stille spørsmål, prøve ut hypoteser og formulere lovmessigheter som viser seg i akustikk og optikk

Vurdering

Underveisvurdering fungerer som en integrert del av læringsprosessen og arbeidsstunden. Elevene får kontinuerlig muntlige tilbakemelding i de ulike arbeidsprosessene. Skriftlig og/eller muntlig tilbakemelding på innleverte arbeider.

Geografi

Faglærer

Susanne Moss

Uketimer/periodeuker

3 periodeuker

Faglig innhold

Jorden som helhet

- Hovedtrekk ved kontinentene, havområdene, store elveløp og fjellkjeder
- Jordens klimasoner: tropiske, subtropiske, tempererte, boreale og arktiske soner
- Jordens økosystemer, biomer, ut fra klima, breddegrad og høyde over havet: tropisk regnskog, savanne, sand- og steinørken, steppe, middelhavsbiom, temperert lauvskog, taiga, tundra, med deres karakteristiske vegetasjonsformer
- Sentrale trekk ved dyrelivet på jorden, også i de arktiske områdene
- Arealbruk, biologisk mangfold, vegetasjonens betydning for klima
- Økosystemenes sårbarhet

Arbeidsmåter

- Fortellerstoffet vil i størst grad formidles muntlig av læreren. Unntaksvis vil læreren kunne benytte høytlesning fra fagtekster, vise film og video m.m.
- Fortellerstoffet bearbeides både skriftlig og kunstnerisk i silkebøker, samt muntlig i samtaler.
- Studere og tegne kart
- Deler av undervisningen vil ta utgangspunkt i observasjon og feltbiologiske øvelser.
- Fokus på iakttagelse og undersøkelse; forskende tilnærming i undervisningen
- Dikt/sang/bevegelse
- Tegne/maleøvelser
- Filosofisk samtale
- Diskutere likheter og ulikheter mellom menneske og dyr/plante/mineral
- Skrive særoppgave

Kompetansemål

Kompetansemålene for mellomtrinnet er gitt etter 7. klasse. Gjennom hele 5. og 6. klasse har vi arbeidet mot disse målene i geografi, slik at det er mulig å nå alle ved avslutningen i 7. klasse.

Mål for opplæringen er at elevene skal kunne:

- ta i bruk kartverk og annet tekst- og billedmateriale i eget arbeid
- bruke topografiske uttrykk i beskrivelse av landskap i Norge og Europa
- bestemme himmelretninger ut fra hjemstedet og gjøre rede for solas gang gjennom dagen og året
- plassere og beskrive viktige elver, hav, fjell, sjøer, viktige byer og øyer på alle kontinenter
- utarbeide kart, fra nærområdet til hele verden
- beskrive jordens klimasoner og sentrale biomer i ulike tekst- og billeduttrykk
- undersøke og reflektere over spørsmål knyttet til bærekraft i lokalt og globalt perspektiv
- undersøke og reflektere over sammenhenger mellom naturgrunnlag og menneskers liv og arbeid på ulike steder

Vurdering

Underveisvurdering fungerer som en integrert del av læringsprosessen og arbeidsstunden. Den skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene får kontinuerlig muntlige tilbakemeldinger i de ulike arbeidsprosessene og på innlevert arbeid.

Historie

Faglærer

Susanne Moss

Uketimer/periodeuker

6 periodeuker - 3 uker Romerriket + 3 uker middelalder

Faglig innhold

- Romerriket

- Kongetiden
- Republikken
- Keiserdømmet
- Folkevandringstiden
- Jesu liv, tidlig kristendom
- Muhammeds liv, islams virkningshistorie
- Europeisk middelalder
  - Pave
  - Konge, kloster
  - Føydalsamfunn
  - Bydannelser, laugsvesen
  - Korstogene; konflikt og kulturutvidelse
  - Sigurd Jorsalfar
- Norsk høymiddelalder
- Linjer fra fortid til nåtidige forhold

Arbeidsmåter

- Fortellerstoffet vil i størst grad formidles muntlig av læreren. Unntaksvis vil læreren kunne benytte høytlesning fra fagtekster, vise video m.m.
- Fortellerstoffet bearbeides både skriftlig og kunstnerisk i silkebøker, samt muntlig i samtaler.
- Øving av relevante dikt, sanger og lignende tekster
- Hovedfag preges av muntlig opphenting av gårsdagens stoff, og samtale rundt temaet. Fokus på spørsmål; *Hvorfor* er det slik? *Hvordan* påvirker det oss i dag? *Hvordan* henger det sammen? *Hva* har det med meg å gjøre?
- Det jobbes med tidslinjer, kart og periodisering.
- Diskusjon og sammenligning (da og nå).
- Diskusjon rundt kildekritikk i historiefaget. Spørsmål som *“Er det sant?”* danner et naturlig diskusjonsgrunnlag.
- Tegne/maleøvelser
- Filosofisk samtale

Kompetansemål

Kompetansemålene for mellomtrinnet er gitt etter 7. klasse. Gjennom hele 5. og 6. klasse har vi arbeidet mot disse målene i historie, slik at det er mulig å nå alle ved avslutningen i 7. klasse.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- gjennomføre muntlig, skriftlig og kunstnerisk bearbeidelse av lærestoffet
- bidra med muntlige og skriftlige presentasjoner som viser kjennskap til sentrale skikkelser, hendelser og samfunnsformer i oldtid og middelalder
- delta i utforskende samtale om virkninger av hendelser i oldtid og middelalder, helt inn i vår egen tid
- reflektere over ulikhetene i samfunnsformer og levevis i kulturene som blir omhandlet
- vise grunnleggende kjennskap til og drøfte betydningen av ulike historiske kilder
- søke etter, lese og bruke kilder som omtaler historiske hendelser og skikkelser
- øve bruk av grunnleggende kunnskap om drivkrefter i historiske forløp og endringsprosesser i eget og felles arbeid

Vurdering

Underveisvurdering fungerer som en integrert del av læringsprosessen og arbeidsstunden. Den skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene får kontinuerlig muntlige tilbakemeldinger i de ulike arbeidsprosessene og på innlevert arbeid.

Religion og livssyn

Faglærer

Susanne Moss

Uketimer/periodeuker

3 periodeuker (i kombinasjon med norsk)

Faglig innhold

- Det nye testamentet: Jesu liv gjennom hendelser, lignelser og etikk i evangeliene
- De første kristne menighetene
- Kristendommens historie fram til reformasjonen
- Korstogene; møtet med Islam og arabisk kultur
- Tekster, verdier og leveregler i islam
- Tekster fra verdensreligionene

Arbeidsmåter

Religion og livssyn går hånd i hånd med historiefaget. Noe av det faglige innholdet under religion og livssyn vil derfor mer naturlig passe inn i historieperiodene. Arbeidsmetodene i de to fagene overlapper også i stor grad.

- Fortellerstoffet vil i størst grad formidles muntlig av læreren. Unntaksvis vil læreren kunne benytte høytlesning fra fagtekster, vise video m.m.
- Fortellerstoffet bearbeides både skriftlig og kunstnerisk i silkebøker, samt muntlig i samtaler.
- Samtaler og diskusjoner rundt historiske sammenhenger og kilder
- Samtaler om sammenhenger mellom datid og nåtid
- Øving av relevante dikt, sanger og lignende tekster
- Tegne/maleøvelser
- Filosofisk samtale

Kompetansemål

Kompetansemålene for mellomtrinnet er gitt etter 7. klasse. Gjennom hele 5. og 6. klasse har vi arbeidet mot disse målene i religion og livssyn, slik at det er mulig å nå alle ved avslutningen i 7. klasse.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- gjøre rede for sentrale verdier og praksiser i buddhisme og hinduisme
- beskrive sentrale hendelser i Jesu liv ut fra evangelietekster

- gjøre seg kjent med og samtale om sentrale fortellinger i Det nye testamentet
- fortelle om den kristne urmenigheten og sentrale utviklingstrekk i kristendommens historie fram til reformasjonen
- samtale om sentrale trosinnhold og praksiser i Islam
- bearbeide og fordype faginnhold i tekst og bilder
- beskrive og presentere noen sentrale trekk ved kristendom og andre religions- og livssynstradisjoner, med vekt på praksiser
- utforske og sammenligne tekster og materielle uttrykk fra kristendom og andre religions- og livssynstradisjoner
- samtale om og reflektere over etiske ideer fra sentrale skikkelser i religiøse og livssynsbaserte tradisjoner
- utforske og beskrive egne og andres perspektiver i etiske dilemmaer knyttet til hverdags- og samfunnsutfordringer

Vurdering

Undervisvurdering fungerer som en integrert del av læringsprosessen og arbeidsstunden. Den skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene får kontinuerlig muntlige tilbakemeldinger i de ulike arbeidsprosessene og på innlevert arbeid.

Samfunnskunnskap

Faglærer

Susanne Moss

Uketimer/periodeuker

4 uketimer (i kombinasjon med norsk). Tematikken dukker også opp i flere andre fag gjennom året, som historie, religion og livssyn, og IKT.

Faglig innhold

- Normer og idealer; individ – fellesskap
- Mangfold i kultur, religion og levevis
- Aktuelle samfunns spørsmål
- Linjer fra historie til tidsaktuelle spørsmål
- Elevrådsarbeid
- Elevinitiativer
- Utvikling av regler og avtaler innenfor et mangfoldig fellesskap
- Språkbruk og atferd, i direkte møter, i omtale av hverandre, på sosiale medier
- Nettvett, digital samhandling, personvern og opphavsrett
- Reklame, kjøpepress, forventningspress
- Helse, fysisk og psykisk; hvem kan gi råd og hjelp

Arbeidsmåter

Det arbeides kontinuerlig med mange av kompetansemålene gjennom hele mellomtrinnet, daglig, og i kombinasjon med andre fag.

- Fokus på samtale og sunn diskusjon
- Fortellinger og historier som understøtter tematikken i det faglige innholdet
- Film, bilde og video kan vises for så å samtale om innhold.
- Historiefaget åpner mange dører til å diskutere flere av punktene nevnt over.
- Feiring av Pride
- Kompetansemålene som utgangspunkt for samtale i klassemøter
- Kontinuerlig Olweusarbeid

Kompetansemål

Kompetansemålene for mellomtrinnet er gitt etter 7. klasse. Gjennom hele 5. og 6. klasse har vi arbeidet mot disse målene i samfunnskunnskap, slik at det er mulig å nå alle ved avslutningen i 7. klasse.

Mål for opplæringen er at elevene skal kunne:

- bruke avtalte regler for god drøfting og diskusjon
- beskrive sentrale hendelser som har ført til demokratisk utvikling og likeverd mellom mennesker i Norge
- gi eksempler på hva lover, regler og normer er og hvilken funksjon de har og reflektere over konsekvenser ved å bryte dem
- ta del i utforskende samtale om aktuelle samfunnsspørsmål
- reflektere over hva fordommer og diskriminering er og hvordan det kan forebygges
- undersøke regler og drøfte spørsmål knyttet til både direkte og digital kommunikasjon og til framstilling av seg selv og andre
- finne stoff og tilegne seg aldersrelevante kunnskaper om et gitt samfunnsfaglig tema og presentere dette muntlig eller skriftlig

Vurdering

Underveisvurdering fungerer som en integrert del av læringsprosessen og arbeidsstunden. Den skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene får kontinuerlig muntlige tilbakemeldinger i de ulike arbeidsprosessene og på innlevert arbeid.

Engelsk

Faglærer

Mari Karoline Wilhelmsen

Uketimer/periodeuker

2 uketimer

Faglig innhold

Språk og kommunikasjon:

- Beskrivende, fortellende, spørrende tekster
- Gjenfortelling av fortelling/film, muntlig og skriftlig
- Bearbeiding av lesetekster, muntlig og skriftlig
- Samtaler om kjente temaer og egne interesser og meninger
- Engelsk i Norge
- Digitale verktøy for å finne og presentere stoff
- Mønstre for uttale, skrivemåte, bøyning, setningstyper
- Foreløpig oversikt over grammatikktemaer

Språk og kultur:

- Ordtak og idiomatiske uttrykk
- Utdrag av autentiske dramatiske, episke og poetiske tekster
- Julesanger og andre årstidssanger knyttet til engelskspråklig kultur
- Engelsk i USA og Australia
- Levesett og omgangsformer i USA og Australia

Arbeidsmåter

Språk og kommunikasjon:

- Lesing og bearbeiding av tekster i ulike sjangere
- Lesing høyt og stille, i kor og enkeltvis
- Diskusjon og refleksjon rundt relevante temaer og tekster i par, grupper og plenum
- Skrivning og øving av gloser
- Skrivning og øving av grammatiske regler
- Grammatikkøving ved hjelp av øvingsoppgaver, leker og aktiviteter
- Skrivning av tekster i ulike sjangere
- Enkle muntlige presentasjoner om relevante tema
- Samtaler, skuespill, rollespill og improvisasjon
- Sang, resitasjon og regler

Språk og kultur:

- Lesing og tolkning av ulike autentiske tekster
- Arbeid med tematikk som urfolk og levesett i USA og Australia/New Zealand
- Arbeid med hvordan høytider og årstider markeres i ulike engelskspråklige land, bl.a. gjennom sang, filmsnutter, dikt og faktatekster
- Læring av typiske idiomer og distinktive språklige kjennetegn fra ulike varianter av engelsk

Kompetansemål

Kompetansemålene for mellomtrinnet er gitt etter 7. klasse. Gjennom hele 5. og 6. klasse har vi arbeidet mot disse målene i engelsk, slik at det er mulig å nå dem ved avslutningen i 7. klasse.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- lese ulike typer tekst, høyt og stille, og samtale om innhold og form
- utvikle beskrivende og fortellende tekster, muntlig og skriftlig
- finne, vurdere og bruke engelskspråklige kilder til ulike oppgaver
- bidra i samtaler om kjente temaer
- bruke høyfrekvente ord og uttrykk i ulike sammenhenger
- sammenligne fenomener i engelsk med norsk og andre språk eleven kjenner

- utforske engelskspråklige tekster, beskrive og bruke sentrale ord og uttrykk, språkstrukturer og setningsmønstre
- resitere og formidle dikt og sanger fra ulike deler av språkområdet
- bruke idiomatiske uttrykk og samtalemønstre for hverdagens sosiale situasjoner
- undersøke og samtale om tradisjoner og levesett i engelskspråklige land og i Norge

Vurdering

Vurdering er en integrert del av undervisningen i form av at elevene kontinuerlig får muntlig og tidvis skriftlig tilbakemelding på eget arbeid og oppgaver. Samtidig er underveisvurderingen med på å forme den videre undervisningen.

Tysk

Faglærer

Julia Schregel

Uketimer/periodeuker

2 uketimer

Faglig innhold

Språk og kommunikasjon

- Gjenfortelling av/samtale om fortelling/film
- Bearbeiding av lesetekster, muntlig og eventuelt skriftlig
- Øve og bruke ord og uttrykk knyttet til bestemte temaer
- Bruke ordbok o.l.
- Samtaler om kjente temaer og egne interesser og meninger
- Målspråket i Norge
- Digitale verktøy for å finne og presentere stoff
- Mønstre for uttale, skrivemåte, bøyning, setningstyper
- Foreløpig oversikt over grammatiktemaer

Språk og kultur

- Dagligliv og skoleliv for jevnaldrende i tysktalende land
- Tradisjoner for årstids- og høytidsfeiringer i tysktalende land (jul, nyttår, påske)

Arbeidsmåter

Lytteøvelser, der elevene skal øve på å lete etter mening i samtaler og dialog selv om ikke alt av innholdet blir forstått. De skal trene på å forstå autentiske samtaler på målspråket som omfatter ungdomsspråk, dagligtale, dialekt og mer.

Lesing av ulike typer tekst, både autentisk og tilrettelagde i ulike sjangre. Øving i bruk av ulike lesestrategier og utvidelse av ordforråd.

Muntlig arbeid omfatter samtaler om språket, for å bevisstgjøre målspråkets struktur og regler (også samlignet med morsmålet og andre språk), muntlige øvelser i mindre og større grupper for å øve på spesifikke temaer (for eksempel grammatikk, ordforråd, uttalelse, osv.) og språklig samhandling i dialog eller gruppesamtaler. Presentasjoner i plenum i klasserommet og som digitale fortellinger/film.

Skriftlig arbeid med ulike øvelser (for eksempel grammatikk, ortografi, ordforråd, osv). Forfatte kortere spontane tekster, samt større arbeider over lengre tidløp der innholdet har større fokus.

Vi jobber med læreverket "Klasse! A1.1" og disse temaer: meg selv, min dag, på skolen min, mat og familie som tilsvarer kapittel 1-6 i læreverket.

Kompetansemål

Kompetansemålene for mellomtrinnet er gitt etter 7. klasse. Gjennom hele 5. og 6. klasse har vi arbeidet mot disse målene i tysk, slik at det er mulig å nå dem ved avslutningen i 7. klasse.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- lese ulike typer tekster, høyt og stille, og samtale om dem.
- utvikle enkle beskrivende tekster, muntlig og skriftlig.
- finne og bruke enkle kilder på tysk til ulike oppgaver.
- formidle egne kunnskaper og erfaringer i samtaler om kjente temaer.
- tilegne seg og bruke høyfrekvente ord og uttrykk fra temaer som er bearbeidet.
- sammenligne fenomener i målspråket med norsk og andre språk eleven kjenner.
- gjenkjenne, beskrive og bruke grunnleggende mønstre for uttale og ortografi.
- resitere og formidle dikt og sanger fra ulike deler av språkområdet.
- bruke idiomatiske uttrykk og samtalemønstre for hverdagens sosiale situasjoner.
- samtale om tradisjoner og levesett i målspråkområdene og i Norge.

Vurdering

Vurdering er en integrert del av undervisningen i form av at elevene kontinuerlig får muntlig og tidvis skriftlig tilbakemeldinger på eget arbeid. Underveisvurderingen med på å forme den videre undervisningen. Muntlig og skriftlig forståelse, samt deltakelse og aktivitet i undervisningen blir tatt i betraktning.

Kunst og håndverk

Faglærer

Heidi Andrea Mostad

Bao Quoc Le

Susanne Moss

Uketimer/periodeuker

3 uketimer

Faglig innhold

Linje

Former og forvandlinger i organiske strukturer

Geometriske grunnprinsipper på frihånd

Utvikling av personlig håndskrift

Form og uttrykk i eldre kulturers skrift og ornamentikk

Farge

Fargelære

Fra karakteriserende, ekspressivt til mer sanseinntrykksbasert maleri; iakttagelser av natur

Egne uttrykk for fortellinger og fagstoff

Fra flatemaleri til romlige virkninger, fargeperspektiv og luftperspektiv, lys og mørke

Tekniske øvelser med akvarell, avanserte fargeblandinger, grunninger og overmaling

Begynnende sjiktmaleri

Form

Dyreformer ut fra deres karakteristiske væremåte; mer fra en indre opplevelse enn fra ytre anatomi

Flettemønstre i forskjellige materialer

Forskjellige formers frie uttrykk; spiss, rund, flat, sovende, våken

Veksling mellom symmetri og asymmetri i oppgavene

Forskjellen på organiske og mineralske formtendenser

Materialer og teknikker

Hånd søm, maskinsøm (7./8. klasse) og broderi

Enkel design, planlegging av egne arbeider

Fra frihånd til struktur, orden og geometriske mønstre

Videreutvikle kunnskap og teknikker innen veving, strikking og søm

Kompetansemål

Kompetansemålene for mellomtrinnet er gitt etter 7. klasse. Gjennom hele 5. og 6. klasse har vi arbeidet mot disse målene i kunst og håndverk, slik at det er mulig å nå alle ved avslutningen i 7. klasse.

Mål for opplæringen er at elevene skal kunne:

- beherske grunnleggende frihåndsgeometri
- beskrive og framstille eksempler på formspråk og ornamentikk fra ulike eldre kulturer
- skape farge- og valørperspektiv i ulike tegne- og maleoppgaver
- framstille bilder av karakteristiske trekk ved dyr, planter og landskap

- ta i bruk og eksperimentere med elementene symmetri og asymmetri
- forme tredimensjonalt i ulike materialer
- beherske forming i ulike tekstil- og trematerialer og benytte egnete verktøy og teknikker
- planlegge og framstille bruksgjenstander i ulike tekstil- og trematerialer

Vurdering

Underveisvurdering fungerer som en integrert del av læringsprosessen og arbeidsstunden. Den skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene får kontinuerlig muntlige tilbakemeldinger i de ulike arbeidsprosessene og på innlevert arbeid.

Musikk

Faglærer

Tiina Ulén og Susanne Moss

Uketimer/periodeuker

1 uketimer i klassen og 1 uketimer i mellomtrinncor

Faglig innhold

- Visesang med tekster på forskjellige språk
- Innstudering av en middelalderballade eller annen musikk knyttet til middelalderen
- Instrumentale arrangementer og aktiviteter. Innføring i ukulele-spill.
- Grunnleggende oppvarmingsøvelser for sang
- Musikalske leker: sanglek, rytmelek
- Introduksjon til intervallene og dur/moll
- Noteskriftens opprinnelse; g-nøkkel og f-nøkkel

Arbeidsmåter

- Elevene øver på kordisiplin. De fokuserer på felles tone og tempo i koret. De øver på å synge flerstemt sang. De lærer sangtekster utenat. Rytmiske leker.
- Sang og samspill i klassen.
- Elevene lærer enkel noteskrift. De øver på å skrive noter og rytmer.
- Akkompagnere sanger med ukulele i klassen og i mindre grupper.

Kompetansemål

Kompetansemålene for mellomtrinnet er i musikk gitt etter 7. klasse. Det betyr at vi gjennom hele 5. og 6. klasse har arbeidet mot å nå disse målene. I år vil vi sørge for at absolutt alle kompetansemålene er ivaretatt.

Mål for opplæringen er at elevene skal kunne:

- bruke stemmen og delta i unison og flerstemt sang
- synge eller spille enkle melodier etter gehør og noter
- anvende notesystemet i g-nøkkel
- gjøre rede for grunnelementer i musikk læren: takt, rytme, dur/moll
- gjenkjenne og betegne intervaller

Vurdering

Underveisvurdering gjennom muntlige tilbakemeldinger og i dialog med den enkelte elev og med klassen som helhet. Underveisvurdering fungerer som en integrert del av læringsprosessen og arbeidsstunden. Den skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse.

Eurytmi

Faglærer

Loreta Matorkiene

Uketimer/periodeuker

1 uketime

Faglig innhold

- Geometriske former og formforvandlinger med eksempelvis trekkanter, firkanter, femkanter og stjerneformer. Formforvandlinger utfordrer evnen til å kunne gjennomskue en formforvandlingsprosess og styrker forståelsen for form, struktur og sammenhenger.
- Firkantforskyvning, der firkanten forskyver seg ved at elevene beveger seg på tre kretser rommet rundt, og der hver av de tre kretsene har sin egen puls og hastighet.
- Ulike fastlagte stavøvelser introduseres, som Den syv-delte stavøvelsen, Vannfall, Qui, drilling og stavkast. Utføres i kombinasjon med bevegelse på varierte romformer. Stavøvelsene utfordrer elevenes oppmerksomhet på egen kroppsholdning og omkrets.
- Lydeurytmiske elementer øves og kombineres til et helhetlig uttrykk.
- Toneurytmiske elementer øves, som fraser, takt, melodirytme, noteverdier, tonehøyde og skalaer. Intervallenes bevegelser introduseres og øves. Spørsmål og svar i musikken.
- Form- og flytøvelser, individuelt og i gruppe.
- Koordinasjons- og konsentrasjonsøvelser.

Arbeidsmåter

- Øvelser utført på den felles kretsen, som kretsøvelser.
- Øvelser utført frontalt, (vendt mot et publikum).
- Gruppeøvelser, der elevene arbeider med en øvelse i mindre grupper.
- Elevene lærer både gjennom etterligning, ved at læreren forklarer øvelsen og gjennom selvstendig utforskning.

Kompetansemål

Kompetansemålene for mellomtrinnet er i eurytmi gitt etter 7. klasse. Det betyr at vi gjennom hele 5. og 6. klasse har arbeidet mot å nå disse målene. I år vil vi sørge for at absolutt alle kompetansemålene er ivaretatt.

Mål for opplæringen er at elevene skal kunne:

- differensiere mellom norrønt og gresk versemål og uttrykke versemålene gjennom bevegelse.
- gjennomføre og kombinere enkle geometriske former og stavøvelser til et helhetlig uttrykk i gruppeoppgaver.
- utføre enkel koreografi bygget på elementer som bass – diskant, motivinndeling, sekvenser, spørsmål og svar i musikken.
- gi enkle prosatekster og dikt et eurytmisk uttrykk.
- anvende takt, rytme, tonehøyde og noteverdier i arbeidet med et musikkstykke.
- delta i eurytmisk framvisning av utvalgte koreografier for et publikum.

Vurdering

Underveisvurdering som en integrert del av opplæringen, der elevene skal gis anledning til å vise og utvikle kompetanse på flere og varierte måter, og der lærer og elever er i dialog gjennom timen.

Kroppspøving

Faglærer

Paal Nordland

Uketimer/periodeuker

2 uketimer

Faglig innhold

- Elevene får idrettslige utfordringer som bygger på deres erfaring fra tidligere skoleår.
- Utenom en del bevegelsesleker får eleven i større grad enn tidligere prøve seg på mer klassiske idrettsøvelser.
- De skal erfare at alle har forskjellige kroppar og forutsetninger, og at vi mestrer ulikt.
- Elevene skal glede seg over å være en sunn sjel i et sunt legeme.
- Aktiviteter
  - 60m, 400m løp, og 1 km terrengløp.
  - Volleyball, håndball, innebandy og fotball.
  - Enkel kasteteknikk-diskos, spyd og ball
  - Samarbeidsleker
  - Lengdehopp og ren spensttrening.
  - Generell styrketrening og kondisjonstrening.
  - Delta på skolens skidag

- Delta på en lengre tur/leirskole med overnatting.
- Koordinasjons og balanseøvelser samt akrobatikk.
- Bevegelsesleker

Arbeidsmåter

Elevene skal under lærers ledelse arbeide sammen i lag, grupper, parvis og individuelt. Om høsten og våren vil det meste foregå utendørs på friidrettsanlegget på Øya. Om vinteren vil elevene for det meste være i Nidarøhallen-Trondheim Spektrum. Idrettsgrener og øvelser som omhandler regler, lagfølelse og konkurranse introduseres og utvikles i de tre årene 5-7.klasse. Herunder modningen av god sportsånd og fair-play. Det vil vektlegges arbeidsmåter som utvikler gode samarbeidsevner, respekt for medspillere og motspillere samt dommergjerningen. Elevene får rom til å reflektere over viktigheten av dette.

Kompetansemål

Kompetansemålene for mellomtrinnet er i kroppsøving gitt etter 7. klasse. Det betyr at vi gjennom hele 5. og 6. klasse har arbeidet mot å nå disse målene. I år vil vi sørge for at absolutt alle kompetansemålene er ivaretatt.

Mål for opplæringen er at elevene skal kunne:

- beskrive og gjennomføre treningsaktiviteter i utvalgte idretter
- vise grunnleggende ferdigheter ut fra egne forutsetninger i noen individuelle idretter
- bruke grunnleggende teknikker og enkel taktikk i utvalgte lagidretter
- respektere avtalte regler og opptre rettferdig og hensynsfullt overfor medelever
- utføre grunnleggende teknikker innenfor vintersport og/eller sommersport ut fra lokale muligheter: ski og skøyter, roing padling
- svømme på bryst og rygg og under vann
- kjenne og respektere trafikkreglene og praktisere trygg bruk av sykkel
- finne fram i kjent terreng ved hjelp av kart og kompass
- delta i planlegging og gjennomføring av turer og friluftaktiviteter
- utføre enkel førstehjelp

Vurdering

Elevene får muntlige tilbakemeldinger underveis, og etter de ulike øktene. Elevene skal gis anledning til å vise og utvikle kompetanse på flere områder i faget. Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring, og til å utvikle kompetanse i faget kroppsøving. Dette gjennom utforsking og praktisk utøvelse, samt refleksjon og vurdering av egne erfaringer.

Mat og helse

Faglærer

Trond Rømo

Uketimer/periodeuker

3 uketimer ett semester

Faglig innhold

Tilberedning av ulike typer måltider. Grunnleggende basiskunnskap og ferdigheter innen matlaging. Kjøkkenhygiene.

Sammenhengen mellom matvaner og helse. Bærekraftig matvareproduksjon. Lokal mat. Mat/matvarer fra de ulike kulturer. Mat til forskjellige merkedager. Eksempler på konservering.

Arbeidsmåter

Ukentlig matlaging på skolekjøkkenet med utgangspunkt i matvarer som er i sesong og grunnleggende basiskunnskap og ferdigheter. Øve på å planlegge innkjøp, beregne mengde og å vurdere hva et balansert måltid kan inneholde. Handle matvarer. Tilberede mat i samarbeid med en gruppe. Øve på god kjøkkenhygiene og gode rutiner for arbeidsflyt og samarbeid i forbindelse med matlaging. Jevnlige samtaler om god råvarebehandling, oppbevaring og holdbarhet samt det å utnytte restemat. Få inn gode rutiner for varmkompostering. Ha et jevnt fokus på bærekraftig matproduksjon i et større perspektiv. Samtaler om sammenhengen mellom matvaner og helse. Noe av det faglige innholdet vil presenteres i form av tekst som skal leses hjemme og bearbeides enten muntlig eller skriftlig. Det vil bli gitt praktisk arbeid i form av matlaging som lekse noen ganger i løpet av året.

Kompetansemål

Kompetansemålene for mellomtrinnet er i mat og helse er gitt etter 7. klasse. Det betyr at vi gjennom hele 5. og 6. klasse har arbeidet mot å nå disse målene. I år vil vi sørge for at absolutt alle kompetansemålene er ivaretatt. Målene for opplæringen er at elevene skal kunne:

- lage retter av lokale råvarer
- bruke oppskrifter, regne ut og vurdere mengdene som trengs
- velge og bruke egnede redskaper for matlagingen
- undersøke og beskrive opprinnelsen til ulike matvarer
- sette sammen en sunn frokost, skolemåltid og mellommåltid og begrunne valgene ut fra helseperspektiver
- ta del i og presentere ulike måter å konservere mat på i samisk og norsk tradisjon
- lage mat i naturen og bruke naturens ressurser
- lage måltider fra ulike kulturer og fortelle om tilknyttede tradisjoner og skikker

Vurdering

Vurdering av elevenes faglige utvikling vil foregå i form av dialog med elevene i timene på skolekjøkkenet. Det vil bli gitt skriftlig hjemmearbeid i forbindelse med enkelte deler av teorigrunnlaget i faget. Elevene vil få individuell tilbakemelding på individuelt hjemmearbeid. I faget

mat og helse vil gruppa som helhet også ha en utvikling gjennom året og etter hvert finne måter å samarbeide på som gjør både matlagingen, og måltidet som følger, til en god opplevelse.

IKT

Faglærer

Fredrik Bye

Uketimer/periodeuger

1 periodeuke. I tillegg kombineres og integreres IKT-faget i flere andre fag, hovedsakelig norsk og samfunnsfag.

Faglig innhold

- Nettvett
- Spørsmål knyttet til sosiale medier
- Framstilling av seg selv og andre i digitale medier
- Kildekunnskap og grunnleggende kildekritikk
- Søkemetoder
- Datamaskinens komponenter, tilkoblinger og grunnleggende virkemåte
- Filbehandling, grunnleggende håndtering av operativsystemer
- Grunnleggende tekstbehandling
- Ferdighet i tastaturbruk
- Enkel bildebehandling

Arbeidsmåter

- I løpet av året vil det settes av tid i klassen time til samtale rundt nettvett, bruk og misbruk av sosiale medier, samt framstilling av seg selv og andre i digitale medier.
- I samtaler om mobbing vil *nettmobbing* tas opp som et naturlig tema.
- Det vil i løpet av året bli gitt oppgaver som skal skrives og leveres digitalt. Tema for oppgaven vil være knyttet til hovedfags-perioder.
- Elevene få enkel innføring i kildekunnskap og grunnleggende kildekritikk, samt søkemetoder.
- Bruk av tastatur og grunnleggende tekstbehandling øves i perioder hvor elevene skriver oppgaver på PC.
- Enkel bildebehandling som en del av tegne/maletimen

Kompetansemål

Kompetansemålene for mellomtrinnet er gitt etter 7. klasse. Målene for opplæringen er at eleven skal kunne:

- ta i bruk grunnleggende operativsystemer i digitale verktøy
- navngi komponenter og systemer i en datamaskin
- skrive tekster på tastatur
- anvende kontorstøttesystemer til å utføre enkle skrive-, presentasjons- og regneoppgaver
- begrunne og drøfte forhold omkring nettvett, opphavsrett, kildesøk og kildekritikk

- reflektere over hva som er likt og ulikt med hensyn til framstilling av seg selv og andre i vanlig sosial adferd og i digitale medier

Vurdering

Muntlig tilbakemelding og undervisvurdering. Samtale med lærer og klasse i diskusjonssammenheng. Elevsamtale. Samtale ved behov.